

MESTNIK – 5. SKLON

V tem poglavju bomo spoznali peti sklon v slovenščini – **mestnik**. Po samostalniku v mestniku se vprašamo »(pri) kom ali čem«. Kot pove že ime, uporabljamo mestnik predvsem takrat, ko govorimo o **kraju**, **lokaciji** ali **prostoru**. Najlažje je, da si pri vprašanju pomagamo s predlogom »pri«. Poglejmo si nekaj primerov.

*Včeraj smo bili pri **dedku** in **babici**.*

*V šoli smo govorili o **francoski revoluciji**.*

*Jure stanuje v **Novi Gorici**.*

Kaj opaziš? Pred samostalnikom v mestniku zelo pogosto stoji predlog (na primer pri, o ali v). V nadaljevanju bomo spoznali predloge, ki zahtevajo samostalnik v mestniku.

Zapomni si: ko govorimo o **lokaciji, **kraju** ali **prostoru**, pogosto uporabljamo **mestnik**.**

Vsi samostalniki v zgornjih primerih so uporabljeni v **ednini**. Kot vemo, pa imamo v slovenščini **tri števila** – ednino, dvojino in množino. Poglejmo si tabelo za moški, ženski in srednji spol v vseh treh številih.

SPOL	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
moški	sosedu	sosedih	sosedih
ženski	prijateljici	prijateljicah	prijateljicah
srednji	mestu	mestih	mestih

V **ednini** so oblike za **mestnik** enake oblikam za **dajalnik**. Pri **moškem** in **srednjem spolu** imamo končnico **-u**, pri **ženskem spolu** pa končnico **-i**. Oblike za **dvojino** in **množino** pa se razlikujejo. Pri **moškem** in **srednjem spolu** dobimo v **dvojini** in **množini** končnico **-ih**, pri **ženskem spolu** pa imamo v **dvojini** in **množini** končnico **-ah**. Poglejmo si še par primerov.

Ob **prijateljicah** se je vedno dobro počutila.

Babica je ves čas govorila o **sosedih**.

Si že bila v **Novem mestu**?

Zelo pogosto pred samostalnikom uporabimo tudi **pridevnik**. Poglejmo si razpredelnico samostalnikov s pridevniki za **mestnik**.

SPOL	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
moški	novem	novih	novih
	sosedu	sosedih	sosedih
ženski	dobri	dobrih	dobrih
	prijateljici	prijateljicah	prijateljicah
srednji	velikem	velikih	velikih
	mestu	mestih	mestih

Pri **moškem** in **srednjem spolu** dobi **pridevnik** v **ednini** končnico **-em**, v **dvojini** in **množini** pa **-ih**. Pri **ženskem spolu** ima **pridevnik** v **ednini** enako končnico kot samostalnik, torej končnico **-i**, v **dvojini** in **množini** pa prav tako končnico **-ih**. Zelo pozoren moraš biti na **razliko med dajalnikom in mestnikom**. Ta razlika je vidna tudi pri oblikah **pridevnika**. Pridevniki v **moškem** in **srednjem spolu** dobijo v **dajalniku** končnico **-emu**, v **mestniku** pa **-em**.

Zapomni si: samostalniške oblike za mestnik in dajalnik se v ednini ne razlikujejo, pridevniki moškega spola pa imajo v mestniku samo končnico -em in ne -emu.

Kot smo že omenili, se mestnik zelo pogosto uporablja, ko imamo predlog, in sicer ob predlogih **na**, **v**, **po**, **pri**, **ob**, **o** in drugih. Poglejmo si nekaj primerov.

Včeraj sem bil z bratom **na knjižnem sejmu**.

Je Maja že **v postelji**?

Po sestanku je odšla domov.

Včeraj sem bil **pri zdravniku**.

Ob cesti je sedela mačka in opazovala ptiče.

Nikoli ne govorimo **o Petru**.

Zapomni si: za predlogi **na, **v**, **po**, **pri**, **ob**, **o** ipd. imamo samostalnik v mestniku.**

PAZI!

Kot smo že omenili, sta si **dajalnik in mestnik v oblikah zelo podobna**, zato je pomembno, da ju ne zamenjamo. V poglavju o tožilniku smo zapisali, da je **sklon samostalnika odvisen od pomena povedi**. To je zelo pomembno pri uporabi predlogov **v**, **na** in **po**. Poglejmo si nekaj primerov.

Anže je vstopil v **stanovanje**.

Mojca je že cel dan v **stanovanju**.

Knjige odloži na **polico**.

Lončnica stoji na **polici**.

Mama je šla v trgovino po **juho**.

V nedeljo cela kuhinja diši po **juhi**.

Kaj opaziš? V prvem, tretjem in petem primeru smo uporabili **tožilnik** (koga ali kaj). Kot vidiš, gre v vseh primerih z **premikanje**, Anže je vstopil, knjigo odloži in mama je šla. V drugem, četrtem in šestem primeru pa smo uporabili **mestnik**, po samostalniku smo se vprašali »kom ali čem«. V teh primerih smo govorili o **stanju**, kje je Mojca, kje stoji lončnica in kako diši kuhinja.

Posebej pozoren moraš biti na obliko pridevnika. Ker sta si obliki za dajalnik in mestnik tako podobna, ju namreč pogosto zamenjamo. Poglejmo si še par primerov.

X Včeraj smo se pogovarjali o novemu sosеду.

Včeraj smo se pogovarjali o **novem** sosеду.

X Ob lepemu vremenu gremo na sprehod v gozd.

Ob **lepem vremenu** gremo na sprehod v gozd.

VAJE

Besede postavi v mestnik.

Včeraj sem bila s prijateljico v _____ (nakupovalni center).

V _____ (velika mesta) najdemo železniške postaje in letališča.

Si bil včeraj pri _____ (osebni zdravnik)?

Živim v majhni vasici pri _____ (Nova Gorica).

Kako pogosto se s prijatelji pogovarjaš o _____ (težave)?

Ob _____ (naša hiša) stoji visoka breza.

Otroci so imeli v _____ (šolske torbe) veliko knjig in zvezkov.

O _____ (gorsko podnebje) vem zelo veliko.

Popravi napake.

Včeraj smo bili na obisku pri staremu očetu.

V glavnemu mestu živi tudi Alenka z družino.

Mama in oče sta se pogovarjala o novemu učitelju.

Na sosedovemu vrtu se zjutraj zbirajo lastovke.

Prepoznala sem ga po globokemu glasu.